

De linnen gordel en de wijnkruiken

Periodethema: Een ongehoorzaam volk
Jeremia 13: 1-14

VOORAF

Vorige keer is een begin gemaakt met een serie vertellingen uit het Bijbelboek Jeremia. Toen stond n.a.v. hoofdstuk 1 de roeping van Jeremia tot profeet centraal. In de hoofdstukken die daarop volgen, lezen we hoe Jeremia gaat profeteren. Hij moet de oordelen van de Heere aan het volk Juda bekendmaken vanwege hun ontrouw en goddeloosheid. Dit tweestammenrijk heeft niets geleerd van wat het tienstammenrijk Israël is overkomen. Het volk wordt gewaarschuwd voor de straf, maar ook opgeroepen tot bekering. We zien bij Jeremia, evenals bij andere profeten dat, wanneer blijkt dat de woorden die ze van de Heere moeten spreken geen indruk (meer) maken, God hen laat spreken door beelden. De Heere spreekt dan door anschouwelijk onderwijs, zodat ze toch de boodschap ontvangen die Hij tot hen willen zeggen.

a. De linnen gordel (Jer. 13: 1-11)

UITLEG VAN DE TEKST

Jeremia krijgt van de Heere de opdracht om een linnen gordel (Hebr. 'edour phisjthim) te gaan kopen (vers 1). In die dagen was een gordel voor een man een soort sieraad. Het lange kleed dat men droeg, werd ermee vastgehouden en opgebonden als men over de weg ging. De profeet moet de gordel niet alleen kopen, maar ook omdoen. Hij mag de gordel niet in het water doen om deze bijv. schoon te maken. Jeremia voert de opdracht van de Heere uit (vers 2). Hij koopt een gordel en doet die om zijn lenden (Hebr. mathnajim 'heupen'), zonder te weten waarom hij dit moet doen.

Vervolgens spreekt de Heere voor de tweede maal tot hem (vers 3-4). Hij moet met de gordel naar de Frath (Hebr. pheratha) gaan en deze verbergen in een rotsspleet. Het is niet geheel duidelijk wat met deze plaats bedoeld wordt. Moeten we hier aan de Eufraat denken, zo'n 1000 km verwijderd van de geboorteplaats van de profeet, het toekomstige ballingsoord van het volk? En is Jeremia dan in een visioen of werkelijk daarheen gegaan? Of moeten we het wat dichterbij zoeken, de wadi Fara, een paar kilometer van Anatoth, waar zich rotsen bevinden om een gordel in te kunnen verbergen? Zelf denk ik aan het laatste waarbij de naam voor de hoorders al een hint is geweest naar de ballingschap. Ook deze tweede opdracht wordt door de profeet gehoorzaam uitgevoerd (vers 5). Na vele dagen moet Jeremia van de Heere terug naar de Frath om de gordel op te halen (vers 6). De gordel blijkt verdorven of aangetast (Hebr. nisjchath) te zijn en nergens meer voor te deugen (vers 7). We lezen het niet in Gods Woord, maar het ligt voor de hand dat Jeremia die bedorven gordel, die hij nieuw had gekocht en met trots gedragen, aan zijn omgeving heeft laten zien. De Heere wil hen nl. met dit beeld wat leren. In de verzen 8-11 volgt de uitleg. Het bederf van de gordel symboliseert het oordeel dat gaat komen over Juda en Jeruzalem. Zoals een gordel kleeft aan de lenden van een man, zo heeft de Heere Israël en Juda aan Hem doen kleven om Hem te zijn tot een volk, tot een naam, tot lof en tot heerlijkheid. De gordel is het beeld van hoe nauw God met Zijn volk verbonden was en hoeveel Hij verwachtte van die gordel, die een sieraad was. God verwachtte dat het Hem zou aankleven (Joz. 23: 8).

Maar zij hebben niet gehoord. Ze weigeren dat, wandelen in het goedgevoelen van hun hart en dienen andere goden. Het volk zal worden zoals die gordel die nergens toe deugt. De Heere zal de hovaardij (Hebr. ga'on wat hoog of hoogmoed betekent), de trots van Juda en de grote hovaardij van Jeruzalem verderven.

TER OVERWEGING

Met de kinderen kan worden doorgesproken over het treffende beeld van de linnen gordel. Zo vast als een gordel om het lichaam van een man zit, zo wilde de Heere heel Israël en Juda aan Zich binden. Het was Hem menens met Zijn verbond. Maar het volk dat Zijn eer, roem en heerlijkheid behoorde te zijn, luisterde niet naar Hem. Door de doop heeft Hij ook met ons een verbond gesloten. Luisteren we naar Hem? Leven we voor Hem? De doop verplicht immers tot een nieuwe gehoorzaamheid. Lees maar wat stukjes uit het doopformulier voor. 'Wie God verlaat, heeft smart op smart te vrezén.' Dat gold toen, maar dat geldt ook in onze dagen. 'Maar wie op Hem vertrouwt, op Hem alleen, ziet zich omringt door Zijn weldadigheid.' Dan is er ook een leven naar al Gods geboden.

b. De wijnkruiken (Jer. 13: 12-14)

UITLEG VAN DE TEKST

De woorden uit vers 12 'alle flessen zullen met wijn gevuld worden' vormden waarschijnlijk in die dagen een bekend gezegde. Men bedoelde ermee te zeggen dat alles gebruikt wordt voor het doel waartoe het krachtens zijn aard bestemd is, zoals flessen of kruiken nu eenmaal met wijn gevuld worden. Jeremia moet deze woorden in de Naam des Heeren tot het volk spreken. Daarop zal het volk antwoorden dat ze dit allang wisten. Maar dan moet de profeet zeggen dat zij zelf die flessen zijn die met wijn gevuld worden. Het is God Zelf, Die ze vult met Zijn toorn, waardoor ze dronken worden (vers 13). Zoals te overdadig genoten wijn dronken maakt, zo heeft ook het gericht van God op degenen die daardoor getroffen worden een verwarrende en verlamme uitwerking. Van hoog tot laag zal Gods toorn mensen treffen, 'zelfs de koningen, die op Davids troon zitten'. We moeten bij dit meervoud denken aan de opeenvolgende vorsten. Als deze profetie wordt uitgesproken, regeert Jojakim. Deze koning heeft op het eind van zijn regering al de harde hand van Nebukadnezar, die Gods gericht gaat voltrekken, gevoeld.

Na hem zijn er nog twee koningen gekomen: Jojachin en Zedekia, onder welke beide Jeruzalem door Nebukadnezar is belegerd en die beide door hem naar Babel zijn gevoerd. 'Koningen, die op Davids troon zitten' houdt ook een beschuldiging in. Deze koningen hebben zich niet gedragen naar het voorbeeld van deze godvrezende koning. David was immers een man naar Gods hart. In vers 14 noemt de Heere nog een ander beeld bij de wijnflessen of -kruiken om de verschrikking van de straf duidelijk te maken. Dan gaat het niet om de inhoud, maar om de breekbaarheid. De Heere zal ze tegen elkaar aan stukken slaan, ouden en jongen, vaders en kinderen, ombrengen in het oordeel. Nog duidelijker wordt hierin het vernietigende karakter van het komende gericht getekend. Aan het slot van vers 14 wordt om de zekerheid van dat gericht te benadrukken eraan toegevoegd, dat er dan van genade en ontferming geen sprake zal zijn.

TER OVERWEGING

Aangrijpend is het beeld en de betekenis van de wijnflessen of -kruiken wat de profeet aan het volk moet doorgeven. Benadruk maar dat de Heere de zonde heel ernstig neemt. Hij laat niet met Zich spotten. Eens is Zijn geduld op. Dan zal de straf komen. Het oordeel van de ballingschap wijst ons ook op het eindoordeel op de jongste dag. 'Dan zal Hij al Zijn (en mijn) vijanden in de eeuwige verdoemenis werpen' (Heidelbergse Catechismus, vraag en antw. 52). Dan zal er van genade geen sprake meer zijn. Leg vooral het accent op 'dan'. Nu is het nog genadetijd. De Heere laat Jeremia de oordelen bekendmaken, opdat ook het volk zich bekeert.

GELOOFSLEER

Hierboven wordt al verwezen naar zondag 19, vraag en antwoord 52 uit de Heidelbergse Catechismus. De vraag is daar wat de troost is van Christus' wederkomst. Als antwoord klinkt daar dat wij, in alles wat we lijden om Christus' wil, Christus als Rechter terug verwachten. Hij zal recht spreken: vijanden van Hem 'verdoemen' (naar een plaats sturen waar God niet is), maar 'mij met alle uitverkorenen tot Zich in de hemelse blijdschap en heerlijkheid nemen'. Dat is, hoe moeilijk ook, toch de troost van het oordeel van God. Hij doet recht, is eerlijk. Voor ons is dan de vraag of we in het (doop)verbond gehoorzaam leven, of het verbond, met alles wat God daarin belooft op het spel zetten. Zie hiervoor ook zondag 26 over de Heilige Doop, waarin doorklinkt wat God ons belooft door de doop: vergeving van onze zonden en vernieuwing van ons leven.